

BRANDPUNTEN VAN BELEID

Diaconaal werk in de wijken
Armoedebestrijding en individuele hulpverlening
Vluchtelingen en ongedocumenteerden
Diaconaal jeugdwerk
Ouderenwerk met de wijkgemeenten

INHOUD

1. Vooraf: over de opbouw van dit beleidsplan	2
2. Contextbepaling: ontwikkelingen in kerk en stad	2
3. Visie: delen – dienen – durven – doen	4
4. Terugblik: het meerjarenplan 2016-2020	5
5. Brandpunten van beleid	6
a. Diaconaal werk in de wijken	7
b. Armoedebestrijding en individuele hulpverlening	8
c. Vluchtelingen en ongedocumenteerden	10
d. Diaconaal jeugdwerk	11
e. Ouderenwerk met de wijkgemeenten	13
6. Randvoorwaarden	13
a. Werkzaam vermogen	12
b. Subsidierelaties	14
c. Stek als uitvoeringsorganisatie	14
d. Vrijwilligers.....	15
e. Duurzaamheid	15
7. Doen en horen	15
Bijlagen	
I Verantwoording.....	16
II Overzicht verstrekte subsidies aan Stek en andere subsidierelaties.....	18

1 | VOORAF

OVER DE OPBOUW VAN DIT BELEIDSPLAN

De Diaconie ontwikkelt haar beleid in de context van de ontwikkelingen in de Protestantse Kerk en de stad Den Haag. Daarom begint dit beleidsplan met een korte schets van die context (2). De visie (3) van waaruit het beleid wordt geformuleerd volgt daarna. In de verwoording zijn hier en daar aanpassingen gedaan, maar de visie zelf is in wezen nauwelijks veranderd.

Na een korte terugblik (4) op de achterliggende beleidsperiode volgen de brandpunten van beleid (5) en belangrijkste randvoorwaarden (6) voor de komende beleidsperiode. Het beleidsplan sluit af met een theologische uitsmijter (7). Daarna volgen dan nog enkele bijlagen: (I) de verantwoording, die een korte beschrijving van het proces bevat dat tot dit beleidsplan heeft geleid en (II) een overzicht van de verstrekte subsidies aan de projecten van Stek en aan de overige subsidierelaties.

2 | CONTEXTBEPALING

ONTWIKKELINGEN IN KERK EN STAD

Om enige context te geven aan dit beleidsplan, worden hier een paar hoofdlijnen en ontwikkelingen geschetst, die vanuit diaconaal perspectief oplichten.

Kerk

De Protestantse Kerk Den Haag maakt een periode door van sterke vergrijzing van de betalende leden, van een gedurige afname van het ledenaantal en een significante daling van de inkomsten uit giften en collecte-opbrengsten. Sommige wijkdiaconieën zijn zeer vitaal, terwijl anderen juist heel kwetsbaar zijn. Daarnaast heeft de ene wijkgemeente een veel duidelijker diaconaal profiel dan de andere. Voor het diaconale werk van onze lokale kerk betekent dit dat het in toenemende mate steunt op de professionele inzet van medewerkers van Stek en via Stek ook op vrijwilligers van buiten onze kerk. Deze ontwikkeling bevestigt na 15 jaar Stek nog eens hoe juist de keuze was om Stek op te richten als een professionele uitvoeringsorganisatie waarop de Diaconie – ook bij een krimpende kerk – kan terugvallen. Dat dit echter geen garantie is voor de presentie van de kerk in alle delen van de stad, laat de sluiting van de Oase per 2021 zien. We zien nog steeds dat buurt-en-kerkhuizen en wijkgemeenten elkaar kunnen versterken, maar ook leert de ervaring met de Oase dat dit niet steeds vanzelfsprekend of makkelijk is. Meer dan in het verleden zal moeten worden gekozen, waar de Diaconie in de stad present moet en kan zijn vanuit de toegevoegde waarde die we als kerk kunnen bieden.

Stad

De belangrijkste ontwikkelingen in de stad onderstrepen de urgentie van het diaconale werk dat vanuit de wijken en door Stek tot stand komt. De kloven die door de stad heen lopen (tussen zand en veen, rijk en arm, wit en zwart, kansrijk en kansarm) zijn de afgelopen periode veeleer verdiept in plaats van verder overbrugd.¹ Ook de polarisatie neemt zowel mondiaal als lokaal toe, waardoor het politieke klimaat verruwt. In de corona-pandemie lijken deze ontwikkelingen zich te hebben versterkt en verscherpt.

Het aantal mensen dat kampt met armoede en schulden en het aantal daklozen is de laatste periode sterk toegenomen. Een nijpend gebrek aan betaalbare sociale huurwoningen maakt dat onvoldoende mensen de gelegenheid krijgen om een nieuwe start te maken. Kinderen en jongeren in bijvoorbeeld Transvaal of Moerwijk hebben een geheel ander toekomstperspectief dan zij die op het spreekwoordelijke zand opgroeien. En het oude adagium ‘helpen waar geen helper is’ gaat nergens zo sterk op als met bij het grote aantal ongedocumenteerden dat in onze stad woont en werkt, eenvoudigweg omdat weinig andere organisaties de middelen en/of mogelijkheden hebben om voor deze doelgroep actief te kunnen zijn.

Eenzaamheid is een probleem dat nu veel aandacht heeft, maar niet zo makkelijk oplossen kent. Des te belangrijker is het dat we als kerk en diaconie waar mogelijk steeds met het oog op gemeenschapsopbouw willen werken. Verbindingen tussen mensen is sowieso iets waar in alle projecten van Stek de nadruk op wordt gelegd. Deze verbindingen kunnen eenzaamheid bestrijden, maar helpen ook om de kloven te overbruggen die onze stad doorklieven.

1. Het is goed enkele bronnen te vermelden, die deze algemene kenschetsing enig fundament geven. Volgens de beleidsplannen schuldhulpverlening van de Gemeente Den Haag heeft meer dan een op de vijf huishoudens in Den Haag te maken met problematische schulden. Rapporten van het SCP en de WRR laten daarnaast zien dat de vermogensongelijkheid in Nederland de laatste decennia sterk is gegroeid; van de 37 voornamelijk Westerse OECD-landen behoort Nederland bijvoorbeeld tot een van de landen met de grootste vermogensongelijkheid (aldus het Sociaal Cultureel Planbureau in de Sociale Staat van Nederland 2020, zie <https://digitaal.scp.nl/ssn2020/inkomen/>). In 2019 concludeerde het CBS dat het aantal daklozen in Nederland sinds 2009 meer dan verdubbeld was, zie: <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2019/34/aantal-daklozen-sinds-2009-meer-dan-verdubbeld>. De bestrijding van dakloosheid strandt voor een belangrijk deel op een gebrek aan sociale huurwoningen, waardoor uitstroom uit de maatschappelijke opvang richting een eigen woning zeer moeilijk is. Dat het aantal sociale huurwoningen vooral in de armere wijken van onze stad staat, versterkt de tweedeling. Door gentrificatie ontstaan in Den Haag steeds meer ‘reservaten voor de rijken’ (*Den Haag Centraal* van 8 oktober 2020), waardoor de arm-rijk-kloof in de stad zich geografisch verdiept. Als het gaat om het verschil tussen kansarm en kansrijk, kan onder meer worden gewezen op recent onderzoek van het SCP (*Ervaren discriminatie in Nederland II*) dat een sterke groei signaleert in de mate van ervaren discriminatie in het onderwijs. Extra zorgwekkend is dat het hier relatief vaak om ernstige vormen van discriminatie gaat (zoals geweld, bedreiging of seksueel lastig vallen). De gevolgen zijn groot: mensen trekken zich terug, verliezen het vertrouwen in instituties of haken af als het om onderwijs of werk zoeken gaat. Met name studenten en scholieren met een migratie-achtergrond en LHBTQ-scholieren/studenten ervaren veel discriminatie in het onderwijs (zie: <https://www.scp.nl/actueel/nieuws/2020/03/26/ruim-een-kwart-van-de-inwoners-van-nederland-ervaart-nog-altijd-discriminatie>).

3 | VISIE

DELEN – DIENEN – DURVEN – DOEN

De Diaconie wil geïnspireerd door het christelijk geloof en in verbondenheid met de protestantse traditie van waaruit de Diaconie zich sinds 1574 betrokken weet bij de noden van de stad, dienstbaar zijn in de stad. Dat betekent dat zij in het bijzonder aandacht heeft voor mensen in de marge, voor mensen in moeilijke en soms zelfs uitzichtloze situaties. In de praktijk van het werk blijkt het traditionele onderscheid tussen diaconaat, pastoraat en missie steeds minder relevant. Mensen hebben zowel materiële als geestelijke noden en worden soms geraakt door de aandacht, zorg en liefde van diakenen of vrijwilligers, waardoor zij zich uitgenodigd voelen om ook mee te gaan doen en deel uit te gaan maken van de gemeenschap.

In de laatste decennia heeft het theologisch-exegetisch denken over de betekenis van diaconaat in het Nieuwe Testament geleid tot een verbreding van het begrip diaconie. Diakenen zijn niet alleen meer de helpers en dienaren, degenen die anderen bijstaan in tijden van nood, maar diakenen zijn ook degenen die verbindingen weten te leggen, bemiddelaars en makelaars, mensen die met een mandaat gezonden worden. Deze verbreding van het begrip diaconaat sluit prachtig aan bij de huidige netwerksamenleving, waar het kunnen verbinden van mensen en organisaties vaak een voorwaarde is voor samenwerking en voor effectief optreden.

Geïnspireerd door Jezus' voorbeeld geldt voor het diaconaat dat elk mens telt; elk mens is kind van God en heeft recht op een menswaardig bestaan. Een mens is altijd meer dan zijn of haar tekortkomingen of problemen en een ieder kan iets bijdragen aan het welzijn van de ander. Juist vanuit het perspectief van de kwetsbare mens wordt duidelijk wie de naaste is en wat er gedaan kan worden. Kerken en gelovigen kunnen hulp bieden, omdat zij ook zelf de ervaring kennen van gezien en geliefd te worden: wij delen van hetgeen wij zelf ontvangen hebben.

Wederkerigheid is een belangrijke waarde. Velen ontdekken in hun vrijwilligerswerk vaak meer te ontvangen dan te geven. Diaconaat wordt gevoed door de overtuiging, dat we als mensen meer tot onze bestemming komen, als we andere mensen helpen. Daarbij willen we aansluiten bij de eigen kracht: mensen in hun kracht zetten, hen helpen om de eigen veerkracht te vergroten. Mensen, hoe kwetsbaar en afhankelijk ook, moeten geen object van onze hulp worden. Het bewustzijn en de ervaring van de eigen kwetsbaarheid en afhankelijkheid is daarbij van groot belang voor integer diaconaal handelen.

Tenslotte gaat het behalve om barmhartigheid ook om recht en om het ontwikkelen van rechtvaardige verhoudingen. Ervaringen uit de diaconale praktijk kunnen daarom ook leiden tot het signaleren bij de overheid en andere betrokkenen van misstanden en onrecht, en tot het opkomen voor mensen die verdrukt worden of in de knel zijn geraakt. Kerken kunnen van toegevoegde waarde zijn door op deze wijze oog te hebben voor en stem te geven aan mensen die ongezien en ongehoord blijven.

Zo is – in een veelheid aan activiteiten – de Diaconie zichtbaar in de samenleving als teken van Gods aanwezigheid onder en liefde voor mensen. Omdat de Diaconie graag aan het werk wil, vat zij deze visie samen in vier werkwoorden: delen, dienen, durven, doen.

- **Delen:** diakenen en diaconaal werkers delen van hetgeen zij zelf ontvangen hebben en geven zo vorm aan de zichtbare presentie van de christelijke gemeente bij de noden van de stad.
- **Dienen:** het perspectief van de ander is bepalend voor wat er gedaan wordt; een dienstbare instelling en dienende rol horen daarbij, in het bijzonder als het gaat om hulp aan mensen in de marge.
- **Durven:** het signaleren van onrechtvaardige verhoudingen en het stimuleren van bewustwording vragen soms om lef om naar overheid en eigen achterban te durven getuigen van de noodzaak tot meer recht voor de vele verdrukten in de samenleving.
- **Doen:** niet voor niets worden diakenen of diaconaal werkers soms de handen van de kerk genoemd; zij zijn de doeners en degenen die verbindingen weten te leggen en zo bijdragen aan goede verhoudingen in wijken en buurten met het oog op de vrede van de stad.

Deze visie is onverminderd actueel, ook voor de komende beleidsperiode.

4 | TERUGBLIK

HET MEERJARENPLAN 2016—2020

Het is altijd goed om even achterom te kijken. Een snelle terugblik op de zes beleidsdoelen van de vorige beleidsperiode levert het beeld op dat de meeste ervan zijn behaald. Bij elk van de beleidsdoelen valt natuurlijk veel meer te zeggen over de behaalde resultaten; dat is steeds gebeurd bij de besprekingen van de jaarlijkse rapportages.

Bij wijze van terugblik volstaan we hier echter met een algemeen beeld (smiley) en een korte toelichting.

- ☹️ • **Versterking wijkdiaconieën en diaconaal opbouwwerk in de wijken**
Net als de wijkgemeenten worden de wijkdiaconieën steeds kwetsbaarder en van diakenen wordt evenals van andere vrijwilligers in toenemende mate veel gevraagd, ook om de interne gang van zaken in de wijkgemeente te helpen dragen.
- 😊 • **Onderhouden of opzetten van buurt- en kerkhuisen**
In de achterliggende periode is een buurt-en-kerkhuis vanuit de Shalomkerk in Zuidwest van start gegaan. Tegelijkertijd is er op het moment van schrijven van dit plan besloten tot sluiting van de Oase in Spoorwijk. Daarbij mag worden aangetekend dat in het gebied van wijkgemeente De Drieklank (combinatie III) naast de Oase nog twee andere diaconale locaties (Paardenberg en Kinderwinkel) zijn gevestigd.

- • **Armoedebestrijding en individuele hulpverlening**
 De armoedebestrijding en individuele hulpverlening vanuit de locaties en de Parkstraat zijn grosso modo op peil gebleven of licht toegenomen. In de lopende periode van corona is het aantal aanvragen en toekenningen daarentegen sterk toegenomen. Met name rond de financiële hulpverlening is het gesprek met de (burgerlijke) gemeente Den Haag goed gevoerd.
- • **Vluchtelingen en ongedocumenteerden – sociale cohesie**
 De Halte kon – mede dankzij extra middelen vanuit de Diaconie en een grote particuliere gift – open blijven. Het werk van het Wereldhuis laat een toename zien. Ook aan het kerkasiel, dat een bijzondere betrokkenheid markeerde van onze Haagse Protestantse Kerk bij de gevluchte gezinnen die een beroep deden op het kinderpardon, droeg de Diaconie extra bij. De gemeente Den Haag is echter weinig toeschietelijk als het gaat om opvang van deze groep (bad-bed-brood-begeleiding), zodat velen in de marge van de Haagse samenleving terecht komen.
- • **Intensivering van ouderenwerk**
 De intensivering van het ouderenwerk is in de afgelopen beleidsperiode niet goed gerealiseerd. Dit geeft aanleiding tot een accentverschuiving. Het is zoeken naar toegevoegde waarde, zowel ten opzichte van de wijkgemeenten die vaak al vrij veel activiteiten en oog hebben voor ouderen als ook ten opzichte van het welzijnswerk. Wel zijn meer (incidentele) vrijwilligers bij het ouderenwerk betrokken, met name door de groei van Zomer- en Winterstek en de opzet van een maatjesproject voor ouderen.
- • **Aandacht voor kinderen en jongeren**
 Hoewel de Diaconie in de afgelopen jaren bezuinigde op het minder diaconaal geïntendeerde werk van StekJong, nam de bijdrage aan het succesvolle werk van JONG Transvaal toe en bleven de Kinderwinkel en Godly Play goede constanten. De ontwikkeling van de School van Barmhartigheid wekt verwachtingen voor de toekomst. Het gesprek binnen de Algemene Kerkenraad en met de wijkgemeenten over de versterking van het jeugdwerk is goed op gang gekomen.

5 | BRANDPUNTEN VAN BELEID

De visie van de Diaconie kan met een beeld worden gezien als de lens, die aan de blik op de werkelijkheid haar eigen diaconale scherpte en diepte verleent. En als in dat beeld het licht door de lens wordt gebroken en in een brandpunt samenvalt, kunnen de belangrijkste punten van beleid zo *brandpunten* worden genoemd. Zo heeft de Diaconie voor de komende beleidsperiode 2021-2023 haar visie scherp gesteld op de volgende vijf brandpunten:

- a. diaconaal werk in de wijken (*bron en bedding*)
- b. armoedebestrijding en individuele hulpverlening (*'de armen zijn altijd bij jullie'*);
- c. vluchtelingen en ongedocumenteerden (*'jullie zijn zelf vreemdelingen geweest'*)
- d. diaconaal jeugdwerk (*'ga de weg van moedige eerlijkheid'*)
- e. ouderenwerk met de wijkgemeenten (*aansluiten bij de kracht van de gemeenschap*)

a. DIACONAAL WERK IN DE WIJKEN

— *Bron en bedding* —

Bron en bedding

Vanouds vindt het diaconale werk zijn bron en bedding in de gemeenschap. Daarom is de ondersteuning van de wijkdiaconieën een onbetwist brandpunt van beleid. Daarnaast zijn er gemeenschappen in en rond de buurt-en-kerkhuizen, die we evenzeer koesteren. Ook in andere projecten (JONG, Kinderwinkel, Wereldhuis, maatjesprojecten) is gemeenschapsvorming van belang. Al deze vormen van gemeenschapsopbouw blijven een fundamentele bron en bedding van het diaconale werk.

De ondersteuning van de wijkdiaconieën en het diaconaal (opbouw-)werk in de wijken krijgt voor een belangrijk deel gestalte in het werk vanuit de buurt-en-kerkhuizen. Daarbij is het goed om op te merken

- dat wijkdiaconieën soms heel kwetsbaar zijn geworden
- dat een buurt-en-kerkhuis soms ook kan dienen als hefboom, stimulans voor en concentratie van het diaconale werk van wijkcombinaties van de Protestantse Kerk
- dat tenminste één buurt-en-kerkhuis per wijkcombinatie wel in algemene zin het streven blijft, maar niet meer als een doel op zichzelf wordt nagestreefd.

Wijkdiaconieën

In elke wijkgemeente of wijkcombinatie werkt tenminste 0,5 fte diaconaal (opbouw-)werker. Deze werkers ondersteunen de diakenen bij het opbouwen van een netwerk van relaties met mensen in armoede of sociaal isolement in de wijk en met instellingen en organisaties in de buurt, die hulp kunnen bieden, waaronder ook het betreffende stadsdeel.

Mede dankzij de expertise van de diaconaal werkers komt de stad en in het bijzonder de betreffende buurt en mensen in situaties van armoede of sociaal isolement, meer in het zicht van de wijkdiaconieën. Ook het werven van vrijwilligers van binnen en buiten de wijkgemeente vraagt gerichte aandacht en mogelijk een andere aanpak van het diaconale werk dan vanuit de kerk vaak gebeurt.

Grote uitdagingen liggen op de terreinen van

- a. armoedebestrijding,
- b. zorg voor thuiswonende en in een isolement rakende of geraakte mensen en
- c. samenleven en samenwerken met mensen met heel verschillende culturele achtergronden.

Vanuit Stek worden introductietrainingen aangeboden voor nieuwe diakenen. Ook trainingen rond specifieke thema's worden zo nodig ontwikkeld, waar mogelijk in samenwerking met andere organisaties, zoals de gemeente Den Haag, Divers Den Haag, Netwerk Dak, Kerk in Actie of PEP.

Buurt-en-kerkhuizen

Zichtbare tekenen van christelijke diaconale presentie in de wijken zijn de buurt-en-kerkhuizen. In en vanuit deze locaties worden tal van activiteiten uitgevoerd, zoals de uitgiftepunten van de Voedselbank, inloopsprekuren, ondersteuning bij problematische schulden, buurtmaaltijden en buurtkoffies, filmavonden, kringvieringen, moestuinieren en persoonlijke (pastorale) zorg voor mensen in nood. Ook worden naar behoefte cursussen aangeboden zoals taallessen, fietslessen, computercursussen, schildercursussen en zeer laagdrempelige yogacursussen. Dergelijke activiteiten zijn geen doel op zichzelf; ze blijven een middel waarmee mensen in de eigen kracht kunnen worden aangesproken en ze zijn daarnaast ook gericht op de onderlinge ontmoeting en verbinding.

Opvallend is met hoeveel verschillende organisaties de buurt-en-kerkhuizen samenwerken en hoeveel vrijwilligers met een heel verschillende religieuze, etnische en culturele achtergrond hun bijdrage leveren aan het werk. Verrassend is verder hoe dit werk ook nieuwe mensen interesseert voor het christelijk geloof en in bescheiden mate missionair is. Het zijn broedplaatsen van nieuwe vormen van kerk-zijn, omdat hier open en laagdrempelige gemeenschappen te vinden zijn die samen werken, eten en vieren.

Na sluiting van buurt-en-kerkhuis de Oase in Spoorwijk zijn de Paardenberg (Transvaal), Buurt-en-Lukas (Schilderswijk), Shalom met Kariboe Bibi (Bouwlust/Vrederust), Bethel (Segbroek) en de Kinderwinkel (Moerwijk) de vijf diaconale locaties in Den Haag. De Diaconie zet in op de bestending van het werk dat in en vanuit deze locaties gebeurt en ook op de samenwerking met wijkgemeenten en wijkdiaconieën.

b. ARMOEDE BESTRIJDING EN INDIVIDUELE HULPVERLENING

— ‘De armen zijn altijd bij jullie’ —

Altijd bij ons

Dit brandpunt van beleid blijft onverminderd van belang. Als Jezus zegt dat we de armen altijd bij ons hebben (Markus 14), dan verstaan we dat vanuit diaconaal perspectief ook als een opgave, dat de kerk ook letterlijk dichtbij de armen moeten willen zijn: dichtbij in de wijk, dichtbij in de kerk, dichtbij aan de tafel en de maaltijd des Heren. Een fundamentele diaconale opdracht van de kerk dus. Voor de Diaconie gaat het hierbij niet alleen om hulp bij (brood-)nood, maar ook om samenwerken, signaleren, doorverwijzen en verbindingen leggen. En in en door dit alles heen gaat het dus uiteindelijk om gemeenschapsvorming. Zo nodig is een intensivering van dit werk op zijn plaats.

Individuele hulpverlening

Het is goed dat steeds meer hulpverleners de Individuele Hulpverlening weten te vinden om hulp te vragen voor hun cliënten. De Diaconie is pas het laatste redmiddel dat in aanmerking komt, wanneer alle andere mogelijkheden zijn uitgeput en de Diaconie is een van de weinige, zo niet de enige organisatie, die financiële hulp ook nog contant wil uitkeren. Zorgvuldige financiële hulpverlening geven is een tijdrovende bezigheid. Veel tijd wordt besteed aan het zoeken van structurele oplossingen voor mensen. Dat betekent ook dat soms bij de Sociale Dienst wordt aangeklopt om het armoede-verhogend effect van sommige maatregelen aan de orde te stellen. Belangrijk blijft de inzet op het voorkomen van afhankelijkheid; om die reden is financiële hulp in beginsel eenmalig.

De afstemming en samenwerking tussen de Individuele Hulpverlening door Stek en de Commissie Bijstandszaken (CBZ) van de Diaconie is goed en wordt gecontinueerd. Op deze wijze kan de Diaconie eenmalige hulp bieden en kunnen ook hulpaanvragen voor wat hogere bedragen in behandeling worden genomen. De focus van de hulp ligt op mensen in acute broodnood en op hulp aan ongedocumenteerden.

Naast mensen gaan zitten

De raad- en daadbalies en inloopsprekuren in de diaconale locaties kunnen veel mensen van dienst zijn. Daar gaan medewerkers en vrijwilligers naast de mensen zitten om samen te kijken naar de vraag. Ook is verwijzing naar het project Budgetmaatjes070 van Stek mogelijk, waardoor mensen een maatje krijgen om hen bij te staan in het op orde krijgen van schulden en het voorkomen van nieuwe financiële problemen. Mooi is ook de manier waarop vanuit de BabyBullenBank materiële hulp in natura (kinderwagens, kinderbedjes, boxen) kan worden geboden aan ouders van pasgeboren baby's, die zelf niet de middelen hebben om dergelijke zaken aan te schaffen.

Armoedepreventie

Onderwijs is wereldwijd de bewezen beste route voor armoedepreventie. Daarom wordt de steun aan JONG Transvaal|Schilderswijk ook gecontinueerd of zelfs geïntensiveerd. Hier krijgen leerlingen in het middelbaar onderwijs intensieve huiswerkbegeleiding van HBO- en WO-studenten, vaak met dezelfde achtergrond als de leerlingen. Veel oud-leerlingen komen ook terug als tutor. Zo zijn zij ook rolmodel. De resultaten zijn elk jaar uitstekend en de wachtlijst is steeds vol.

Basale zorg

We signaleerden hierboven een grote toename van het aantal dak- en thuislozen, mensen zonder woning en mensen die niet meer goed weten hoe dat ook alweer gaat: wonen. De samenwerking in het werk van het Straatpastoraat en met het Aandachtscentrum worden dan ook voortgezet. Daarnaast is er een groeiend aantal mensen dat om uiteenlopende redenen geen recht kan doen gelden op opvangvoorzieningen en dus geen gebruik kan maken van een plek waar bed, bad, brood en begeleiding wordt geboden. Met het oog op de

waardigheid en het behoud van eigenwaarde is het belangrijk dat mensen schoon kunnen worden en de zorg ontvangen die nodig is. Op het moment van schrijven van dit beleidsplan zijn Diaconie en Stek met de voorbereidingen bezig van een nieuw project, waarin dergelijke basale zorg voor deze groep mensen wordt geboden.

c. VLUCHTELINGEN EN ONGEDOCUMENTEERDEN

— *‘Jullie zijn zelf vreemdelingen geweest’* —

Omdat wij zelf vreemdelingen zijn geweest

Naast hulp aan mensen in situaties van armoede is ondersteuning van vreemdelingen en vluchtelingen een eeuwenoude taak van kerken en diaconieën. ‘Jullie weten immers hoe het voelt om vreemdeling te zijn, omdat jullie zelf vreemdelingen zijn geweest’ (Exodus 23, 9). De zorg voor en het recht van de vreemde ander, de vreemdeling, de mens die anders is en doet, is vanuit onze Bijbelse bronnen een fundamentele opdracht voor het werk van kerk en diaconie.

Ongedocumenteerden en niet-rechthebbenden

In de moderne tijd is de opvang van vluchtelingen in eerste instantie een verantwoordelijkheid van de overheid. Maar er blijken steeds mensen te zijn die om welke reden dan ook buiten de boot vallen: mensen die om uiteenlopende redenen ‘ongedocumenteerd’ zijn en mensen die wel een identiteitsbewijs hebben maar

die toch geen aanspraak mogen maken op de opvangvoorzieningen in onze stad. In het werk komen we ook steeds meer oudere ongedocumenteerden tegen, die al lang in Nederland verblijven en te kampen hebben met (ouderdoms-)kwalen en daardoor geen inkomen meer kunnen verdienen; deze groep valt meestal buiten eventuele regelingen. Opvangregelingen als de 3xB (bad-bed-brood, waarbij begeleiding ontbrak) die er kwamen na rechtspraak op basis van het Europese Verdrag voor de Rechten van de Mens hebben niet het gewenste resultaat gehad. De groep mensen waarvoor die begeleiding was bedoeld, is soms enkel aangewezen op de hulp van particulieren en van maatschappelijke organisaties. Er zullen steeds voor korte of langere tijd opvangplekken nodig blijven.

De Halte

De Diaconie houdt daarom haar opvanghuis de Halte, met tijdelijke opvang voor vrouwen met jonge kinderen en een aparte plek voor drie ernstig getraumatiseerde mannen, open. Ook wordt gewerkt aan een veel laagdrempeliger noodopvang, waar enkele mensen tijdelijk en in grote mate zelfvoorzienend of steunend op een eigen netwerk kunnen verblijven.

Den Haag Wereldhuis

Voor ongedocumenteerde mensen, die geen sociaal netwerk hebben, is er Den Haag Wereldhuis waar per jaar meer dan 500 unieke bezoekers hun toevlucht zoeken en om hulp komen vragen. De Diaconie zoekt in samenspraak met Stek naar mogelijkheden voor intensivering van de financiering en zo blijven inzetten op het versterken van de zelfredzaamheid van deze mensen. Zo mogelijk zou de Diaconie een intensivering van het werk ter ondersteuning van vluchtelingen en ongedocumenteerden willen bewerkstelligen. Het is goed dat Stek hierbij ook stevast de steun zoekt van de overheid, maar ook de gemeente aanspreekt op haar verantwoordelijkheid.

Sociale cohesie

In de samenleving en in de politiek is een verdere verharding en polarisering zichtbaar. Bij een mogelijk toenemende komst van vluchtelingen en migranten zullen de sociale cohesie en de vrede in de stad onder druk komen te staan. Dit vraagt aandacht voor degenen die zich in een globaliserende omgeving ontheemd en onbegrepen voelen. Bedacht moet worden dat Den Haag al vóór de komst van de nieuwe vluchtelingen en migranten één van de meest gesegregeerde steden van ons land was en dat de scheidingen nog altijd herkenbaar aanwezig zijn. De verschillen in o.m. inkomen, levensverwachting en opleidingsniveau van mensen zijn groot tussen de wijken. Door mensen met verschillende achtergronden met elkaar in contact te brengen en ontmoetingen te stimuleren, kan de Diaconie bijdragen aan meer sociale cohesie in de stad.

d. DIACONAAL JEUGDWERK

— ‘Ga de weg van moedige eerlijkheid’ —

Dat kinderen en jongeren in een liefdevolle en veilige situatie opgroeien, goed onderwijs mogen genieten en kansen krijgen en ontplooiën in hun ontwikkeling – het zijn zaken die een gezonde samenleving nastreeft, maar die voor velen in onze stad niet aan de orde zijn. Als we onze kinderen willen leren ‘de weg van moedige eerlijkheid’ te gaan (met Karel Eykmans herdichting bij Psalm 1), dan moeten we als Diaconie diezelfde weg zoeken.

Verantwoordelijk beter delen

De Diaconie heeft in de afgelopen periode de diaconale aspecten van het jeugdwerk sterker willen benadrukken dan voorheen en zet die lijn voort. De Diaconie vindt de aandacht en ruimte voor jeugdwerk in de vorm van ontmoeting rond spirituele vragen en thema’s en als geloofsverdieping zeker niet onbelangrijk. De Diaconie hoopt daarom dat de reflecties en plannen, waar in de afgelopen periode hard aan is gewerkt, inderdaad zullen leiden tot een grotere betrokkenheid – inhoudelijk én financieel – van de Algemene Kerkenraad bij dit jeugdwerk.

Kinderwinkel en JONG Transvaal|Schilderswijk

Het diaconale jeugdwerk zal worden gecontinueerd en, wanneer mogelijk, zelfs geïntensiveerd. Dat geldt allereerst voor de jeugdwerkprojecten van de Kinderwinkel en JONG Transvaal|Schilderswijk.

De Kinderwinkel blijft een prioriteit van de Diaconie. Dit project, in samenwerking met de Marcuskerk, weet veel kinderen en hun moeders en soms ook vaders te bereiken in een van de armste wijken van de stad, Moerwijk. De Kinderwinkel biedt een veilige plek voor kinderen, waar ze aan spel, huiswerkbegeleiding, muziekles en tal van andere activiteiten kunnen deelnemen. De moeder- en kind-ochtenden blijken een belangrijke ontmoetingsplek voor jonge moeders uit de buurt.

*'Zie dit werk niet
als een druppel
op een gloeiende
plaat, maar als
een olievlék...'*

Ook het werk van JONG is voor de Diaconie bij uitstek een voorbeeld van succesvol en belangrijk diaconaal werk. De huiswerkbegeleiding die hier wordt gegeven, werkt sterk met het oog op de armoedepreventie. Maar de manier waarop het project is ingericht, geeft het project een werking die veel verder reikt. Als tutoren kunnen jongeren uit de wijk ervaring en zelfvertrouwen op doen, terwijl ze tegelijk belangrijk zijn als rolmodellen voor de tieners. Daarnaast is JONG een veilige huiskamer in de wijk, waar kinderen vanuit velerlei culturen en levensbeschouwingen elkaar ontmoeten en in openheid met elkaar in gesprek gaan. Dat JONG een project is van 'de kerk', blijkt voor velen een waarborg voor betrouwbaarheid en veiligheid.

School van Barmhartigheid

Voor de Diaconie is het waardevol om in drie kwetsbare achterstandswijken (Schilderswijk, Transvaal en Moerwijk) op deze manier met Kinderwinkel en JONG voor kinderen en jongeren iets te kunnen betekenen. Tegelijkertijd zijn er veel jongeren die geen idee hebben van de uitdagingen waar hun leeftijdgenoten elders in de stad voor staan, de kansen en toekomstperspectieven van kinderen in deze stad kunnen immers ver uit elkaar liggen. En jongeren hebben vaak helemaal geen beeld van het werk dat wordt gedaan voor daklozen, ongedocumenteerden, mensen met broodnood en honger. Daarom hecht de Diaconie grote waarde aan de doorontwikkeling van de School van Barmhartigheid, omdat op deze manier jongeren op middelbare scholen in contact komen met aspecten van de samenleving die volstrekt buiten hun blikveld vallen. De Diaconie vindt het wezenlijk om jongeren op deze wijze aan het denken te zetten en in contact te brengen met het diaconale werk van de kerk en van kerkelijke organisaties.

Godly Play

De godsdienst-pedagogische methode Godly Play heeft na een flinke aanlooperperiode nu de weg gevonden naar kerken en scholen. Ook elders in Nederland heeft deze methodiek ingang gevonden en vruchten afgeworpen. Het werken met Bijbelverhalen is voor veel kinderen een unieke ervaring die ze niet van huis uit meekrijgen en die duidelijk beantwoordt aan hun behoefte aan rust, verwondering en creativiteit. De Diaconie stimuleert dat de methode vooral op scholen in de krachtwijken wordt aangeboden.

Nieuwe verbindingen verkennen

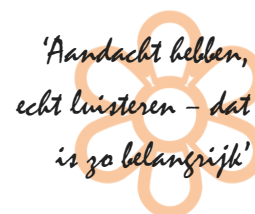
Daarnaast is er de wens om na te denken in hoeverre de versterking (bv. armoedepreventie door JONG) en bezieling (bv. Godly Play) van kinderen en jongeren ook een plek kan krijgen in buurt-en-kerkhuizen. Dan zouden sommige werksoorten (zoals bv. jeugdwerk en buurt-en-kerkwerk) misschien ook meer onderling verbonden kunnen worden. En vanuit de buurt-en-kerkhuizen zouden met het oog op kinderen en jongeren dan wellicht ook meer initiatieven kunnen worden ontwikkeld, waarbij andere partners uit buurt en wijk betrokken worden. Daarnaast is het van belang om steeds opnieuw naar manieren te zoeken om jongeren vanuit de verschillende delen van de stad meer en duurzamer met elkaar in contact te brengen.

e. OUDERENWERK MET DE WIJKGEMEENTEN

— Aansluiten bij de kracht van de gemeenschap —

Van intensivering naar aansluiting

De intensivering van het ouderenwerk wordt losgelaten. Aangezien de meeste wijkgemeenten de facto en decentraal het accent op ouderenwerk leggen, is een verlegging van de ambities op centraal niveau gerechtvaardigd. Onderzocht moet hoe het ouderenwerk van Stek steeds meer kan worden verbonden met het werk dat in de wijkgemeenten voor ouderen gebeurt. Dan zou ingezet kunnen worden op ondersteuning en versterking van dit werk in de wijken. In die zin wil de Diaconie graag aansluiten bij de kracht van de gemeenschap en die waar mogelijk ook versterken.

6 | RANDVOORWAARDEN

a. DUURZAAM WERKZAAM VERMOGEN

De Diaconie financiert haar werk grotendeels uit de opbrengsten van haar vermogen. Zij wordt bijgestaan door de Beleggingsadviescommissie (BAC), bestaand uit gereputeerde professionals, die adviseert over haar beleggingen. Uitgangspunt van het beleid hierbij is grosso modo dat het vermogen ook in de toekomst de financiering van het diaconale werk in de stad bestendig mogelijk kan maken. Dat vereist dat gedurende de looptijd van dit beleidsplan primair: *een jaarlijkse opbrengst van 2,7 miljoen Euro* dient te worden gegenereerd om te kunnen voldoen aan de secundaire beleidsdoelstelling: *vermogensbehoud met correctie voor inflatie*.

De keuze om het vermogen in te zetten als langdurige en duurzame financieringsbron voor de diaconale projecten van Stek (2 miljoen Euro) en enkele andere afgebakende Haagse projecten (tezamen 0,5 miljoen Euro) is bewust gemaakt en beleidsmatig verankerd. Met

overige kosten zoals beheers- en beleggingskosten is ca. 0,2 miljoen euro gemoeid. Met de financiële ondersteuning van Stek van 2 miljoen euro per jaar voor de periode 2019-2023, is een financieel fundament onder de projecten van Stek gelegd en wordt de continuïteit van deze projecten grotendeels gewaarborgd. Stek is daardoor in staat om een hefboomwerking op haar projecten te realiseren door het aantrekken van andere (financiële) partners, zoals de gemeente Den Haag en vermogensfondsen.

De eindrapportage van de commissie Werkzaam Vermogen van de Protestantse Kerk in Nederland heeft veel stof doen opwaaien. In aansluiting bij dat rapport is de Diaconie van mening dat de wijze waarop zij haar vermogen inzet, een uitstekend voorbeeld is van de wijze waarop kerkelijk vermogen duurzaam werkbaar kan worden gemaakt.

b. SUBSIDIERELATIES

Naast de relatie met Stek verstrekt de Diaconie structureel subsidie aan:

- het Fonds voor Ontwikkeling en Vernieuwing van de Protestantse Kerk Den Haag;
- de Vereniging Oecumenisch Aandachtscentrum voor Informatie en Ontmoeting,
- de Stichting Invaliden Vakantieweken (SIV),
- de Stichting Straatpastoraat en
- Kerk in Den Haag.

In de bijlage II is bij wijze van concretisering een kort overzicht opgenomen van de verstrekte subsidies per subsidierelatie en (in het geval van Stek) per project, zoals begroot voor 2021. Naast deze structurele subsidierelaties kunnen in voorkomende gevallen ook incidentele subsidies worden verleend. Ook kan de Diaconie geld uitlenen. Voorts draagt de Diaconie via het diaconaal quotum en collectes in de wijkkerken bij aan de diaconale activiteiten van de landelijke kerk (Kerk-in-Actie).

c. STEK ALS UITVOERINGSORGANISATIE

Stek, Stichting voor stad en kerk, is sinds 2004 de uitvoeringsorganisatie van de Protestantse Kerk en Diaconie in Den Haag. De Diaconie is de grootste financier en belangrijkste opdrachtgever van Stek. De Diaconie draagt substantieel bij aan het werk van diaconale buurt-en-kerkhuizen en is de motor van de individuele hulpverlening en de begeleiding van ongedocumenteerden. De directeur van Stek is tevens uitvoerend secretaris van de Diaconie. Deze grote wederzijdse betrokkenheid en intensieve samenwerking tussen Stek en de Diaconie biedt veel voordelen:

- het werk van de Diaconie is op een laagdrempelige en toch zeer herkenbare wijze present in de stad;
- veel organisaties werken makkelijker met Stek samen, dan met de Protestantse Diaconie of Protestantse kerk;
- de drempel voor velen om vrijwilliger bij Stek te worden ligt lager dan die van een lidmaatschap bij de kerk;

- het verkrijgen van fondsen en subsidies is voor Stek als stichting en uitvoeringsorganisatie eenvoudiger dan voor de Diaconie als kerkelijk college en vermogensfonds;
- Protestantse Kerk en Diaconie beschikken over een wendbare, professionele en slagvaardige uitvoeringsorganisatie.

Op basis van de projectplannen en projectrapportages spreken het moderamen van de Diaconie en het management team van Stek met elkaar over de resultaten van het werk. In die plannen en rapportages is aandacht voor de kwalitatieve impact van het werk als ook voor de kwantitatieve resultaten (zoals aantallen deelnemers, bezoekers en vrijwilligers). De resultaten worden geteld en verteld.

d. VRIJWILLIGERS

De aanwezigheid van Stek als professionele uitvoeringsorganisatie met bijna duizend vrijwilligers neemt geenszins de noodzaak weg voor de Diaconie, om in het beleid specifieke aandacht te besteden aan de werving en begeleiding van vrijwilligers. Het is van belang en positief dat via Stek talloze mensen zich aan de projecten willen verbinden, die geen kerkelijke binding (willen) hebben. Er zijn echter ook veel vrijwilligersfuncties, waarvoor het belangrijk is mensen te werven die een kerkelijke binding hebben of zelfs (belijdend) lid zijn van de Protestantse Kerk. Voor de Diaconie gaat het hierbij primair, maar niet uitsluitend om diakenen in de wijkgemeenten. Het groeiend aantal vacatures en de toenemende moeilijkheid — ook voor andere colleges en functies — om ambtsdragers te werven, noodzaakt in de komende beleidsperiode wel tot extra aandacht voor deze belangrijke randvoorwaarde.

e. DUURZAAMHEID

Dat duurzaamheid een belangrijke randvoorwaarde is voor de uitvoering van het beleid, spreekt voor de Diaconie weliswaar vanzelf maar vraagt wel enige concretisering. Duurzaamheid kan verbonden worden met een breed scala aan aandachtspunten (het beheer van gebouwen, de inkoop van producten, de scheiding van afval). Naast een goede concretisering is ook de prioritering van belang.

7 | DOEN EN HOREN

‘Wij zullen deze woorden doen en horen’, sprak het volk Israël in de woestijn, nadat het de voorschriften had ontvangen voor een rechtvaardig samenleven. Laat zo ook de volgorde van het diaconale handelen zijn: compassie en commitment gaan voorop, de reflectie op wat daaruit wordt gedaan volgt op de voet en deze voedt op haar beurt weer het handelen.

BIJLAGE I — TER VERANTWOORDING

Dit meerjarenbeleidsplan is tot stand gekomen dankzij de bijdragen van diakenen, predikanten, leden van de Algemene Kerkenraad en medewerkers van Stek. Maart 2020 begonnen in het moderamen van de Diaconie de gesprekken over het nieuwe beleidsplan, waarbij naast het huidige beleidsplan 2016-2020 ook het beleidsplan van Stek en het visiedocument van de Protestantse Kerk Den Haag op tafel lagen. Deze gesprekken leidden tot ‘aanzetten voor het nieuwe beleidsplan’ die vervolgens steeds werden bijgesteld na besprekingen in volgende vergaderingen van moderamen en College van Diakenen. Handicap in dit proces was het feit dat fysieke bijeenkomsten niet mogelijk waren als gevolg van de corona-pandemie; nagenoeg alle besprekingen moesten via beeldbelapplicaties worden gevoerd.

Gelukkig was het wel mogelijk om op 5 september 2020 voor een beleidsdag fysiek bij elkaar te komen in de Marcuskerk. Met diakenen, predikanten, leden van de Algemene Kerkenraad en medewerkers van Stek werd in groepen over de belangrijkste beleidslijnen gesproken en de oogst van deze gesprekken is in dit plan verwerkt. Op die beleidsdag werd in groepen over de brandpunten van beleid doorgesproken. Deze gesprekken hebben voor dit beleidsproces veel opgeleverd en bevestigden in grote lijnen de keuzes die in de eerdere aanzetten voor beleid waren gemaakt. Vanuit de groepen werden steeds signaal-teksten op kleurige papieren bloemen geschreven, welke Derk Stegeman aan het eind van de dag aan Pauline Kuipers aanbieden in de vorm van een kleurig veldboeket. Een bloemlezing van dit veldboeket is in dit beleidsplan weer verwerkt in de signaalteksten, waarmee dit beleidsplan is ‘opgefleurd’.

Bijzonder inspirerend op deze dag was verder de lezing van dr. Thijs Tromp, hoogleraar Diaconaat aan de Protestantse Theologische Universiteit, met de prikkelende titel: ‘De kerk heeft geen diaconie, de kerk is een diaconie!’ Tromp haalde onder meer het beeld van de theologe Letty Russell aan: “Zie de kerk als een gemeenschap met verschillende tafels zoals een: feesttafel, eettafel, keukentafel, leertafel en vergadertafel. Het is van belang om deze tafels met elkaar verbonden te houden. De stijl van deze tafels is ook belangrijk: gelijkwaardig, divers, gastvrij, dienend, delend en met ruimte voor grote en kleine verhalen. En laat ze rond zijn, in de kring zit niemand aan het hoofd.”

*De kerk kent vele tafels.
De mogen dan allemaal
verschillen, als de
tafelmanieren maar
diaconaal zijn!*

Dit beleidsplan is geschreven met het oog op eigen gebruik, dat wil zeggen primair voor het College van Diakenen, de Algemene Kerkenraad en de medewerkers van Stek. Via de website van de Diaconie zal het verder vrij toegankelijk zijn voor wie het wil inzien. Het nieuwe beleidsplan bestrijkt een kortere periode dan de vorige meerjarenplannen, namelijk slechts drie jaar. De Diaconie hoopt dat vanaf 2024 parallelle beleidscycli worden

aangehouden door Diaconie, AK en Stek (het visiedocument van de AK bestrijkt 2017-2020, het beleidsplan van Stek 2019-2023).

Gekozen is voorts voor meer eenvoud in vorm en uitgave. Omdat dit beleidsplan in veel opzichten bij het vorige aansluit, is het korter en puntiger. Aangezien het vooral digitaal geraadpleegd zal worden, volstaat een nietje als het toch wordt geprint.

Dit meerjarenbeleidsplan is in tijden van corona ontstaan. De corona-pandemie heeft het aanzien van onze publieke ruimten veranderd, de ontmoetingsmogelijkheden van mensen beperkt en aangetast en ook het werk van de Diaconie bepaald. De Diaconie is blij met de wijze waarop wijkdiaconieën en Stek hun werkzaamheden hebben kunnen continueren en spreekt de hoop uit dat de komende beleidsperiode niet zo zeer gestempeld zal zijn door de pandemie als het laatste jaar het geval is geweest.

Dit beleidsplan is tenslotte goedgekeurd door het College van Diakenen in zijn vergadering van 27 oktober 2020 en door de Algemene Kerkenraad definitief vastgesteld in zijn vergadering van 16 november 2020.

BIJLAGE II — OVERZICHT SUBSIDIES 2021 (conform begroting 2021)

	Stek-projecten	Overige
Diaconaal werk in de wijken		
Diaconaal opbouwwerk Haagse Hout	55.200	
Buurt-en-kerkhuis De Paardenberg	182.000	
Buurt-en-kerkhuis Bethel	168.200	
Buurt & Lukaskerk	136.300	
Buurt-en-kerkhuis Shalom	133.200	
Kariboe Bibi	52.700	
Bovenwijks Diaconaal Advieswerk	34.700	
Armoedebestrijding		
Individuele hulpverlening	263.900	
Babybullenbank	16.800	
Kies! (sociale supermarkt)	56.100	
Maatschappelijke activering	25.400	
Straatpastoraat	17.600	19.000
(Ruimte voor) nieuw project	117.800	
Signalering	5.600	
Vluchtelingen en ongedocumenteerden		
Wereldhuis	45.200	
De Halte	52.400	
Diaconaal jeugdwerk		
JONG Transvaal	53.700	
Kinderwinkel	110.600	
StekJong School van Barmhartigheid	17.500	
StekJong Godly Play	41.000	
StekJong – nieuw project t.b.v. verbinding –	19.000	
Ouderenwerk	150.100	
Overige		
Vrijwilligersbeleid	63.700	
SIV		3.500
Oecumenisch Aandachtscentrum		46.500
Kerk in Den Haag		21.000
Diaconaal quotum		114.000
Verdubbeling collecten		20.000
Overige	44.900	2.000
Totaal	1.863.600	226.000